

Útiterv az építőipari képzések fejlesztése érdekében -TERVEZET EGYEZTETÉSRE-

2013. április 17.

Készült:

BUILD UP SKILLS HUNGARY (BUSH Projekt) keretében

Kidolgozó:

ÉMI Nonprofit Kft.

Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara

Magyar Építőanyagipari Szövetség

Magyar Épületgépészek Szövetsége

Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Témafelelős:

Palotai Péter (Nemzeti Munkaügyi Hivatal)

Előszó és ajánlások

A Build Up Skill Hungary projekt célja, hogy az Útitervben megfogalmazott intézkedési javaslatok minél szélesebb körű szakmai támogatást élvezzenek. Ennek érdekében az Útiterv kidolgozói az építőipari és az ehhez kapcsolódó képzésekben érintett intézmények, szakmai szervezetek, minisztériumok és érintett szereplők támogatását és ajánlását kérték, valamint azt, hogy az érintettek fogadják el az Útitervben megfogalmazott célkitűzéseket és intézkedéseket. Ezek elfogadása az érintettek részéről tett nyilatkozattal történik.

TERVEZET

Tartalomjegyzék

Előszó és ajánlások.....	2
Tartalomjegyzék.....	4
Vezetői összefoglaló	6
1. Bevezetés	7
1.1. Az Útiterv célja	7
1.2. Az alkalmazott módszerek.....	8
2. Jogszabályi keretek.....	9
2.1. Európai Unió irányelvek és stratégiák.....	9
2.2. Hazai szakpolitikai dokumentumok és jogszabályok.....	11
2.3. A szakképzésre és felnőttképzésre vonatkozó stratégiák és jogszabályok.....	14
3. Képesítési szükségletek és hiányosságok.....	19
4. Akcióterv	21
1. Építőipari intézkedések.....	23
1.1. Építőipari ágazati szabályozás.....	23

1. 2. Szemléletformálás, igényteremtés és keresletélénkítés az építőiparban.....	27
2. 2. Képzéseket ösztönző intézkedések	39
2. 3. Javasolt képzések	40
Monitoring	42
Felhasznált irodalom	43

TERVEZÉSE

Vezetői összefoglaló

TERVEZET

1. Bevezetés

1.1. Az Útiterv célja

A Build Up Skill Hungary (BUSH) projekt, és ezen belül az Útiterv célja elsősorban az építőipari képzések fejlesztése annak érdekében, hogy az építőipar képes legyen a szükséges mértékben hozzájárulni Magyarország 2020-as nemzeti szintű klíma- és energiapolitikai céljaihoz. Az építőipar ezekhez a célokhoz az épületállomány energiahatékonyságának javításán, illetve az épületek energiaellátásának mindinkább a megújuló energiaforrásokra történő alapozásával járulhat hozzá.

Ennek érdekében a BUSH projekt első pillérének feladata az, hogy az érintett szereplők véleménye alapján átfogó képet kapjon az építőipar és a hozzá kapcsolódó szak- és felnőttképzés tekintetében. Ennek kapcsán 2012 októberében elkészült egy helyzetértékelő tanulmány¹ (Status Quo Report) a magyar épület energiahatékonysággal és megújuló energia használatával kapcsolatos képzési adottságokról és igényekről.

A BUSH projekt első pillérének másik célja pedig az, hogy elősegítse a 2020-ra kitűzött klíma- és energiapolitikai célokból levezetett épületenergetikai célok megvalósulását azáltal, hogy az építőiparban jelenleg dolgozó, elsősorban középfokú végzettséggel rendelkező szakemberek képzésének fejlesztésére Útitervet dolgozzon ki. Az Útiterv az építőipar egészét érintő szakmapolitikai kihívások megoldásának előmozdításában is szerepet kíván vállalni azáltal, hogy útmutatást, illetve javaslatcsomagot fogalmaz meg az építőiparban és az ehhez kapcsolódó szak- és felnőttképzésben érintett szakmai szervezetek és állami szervek bevonásával és támogatásával, ezáltal segítve a kormányzati stratégia- és jogszabályalkotást. Az Útitervnek összhangban kell lennie az építőipari vállalkozások, szakmai szervezetek, az építőiparhoz kapcsolódó szak- és felnőttképzésben érintettek, illetve a lakosság és a nemzetgazdaság érdekeivel. A tagállamokban párhuzamosan zajló projektek eredményeit és elkészült útiterveit az Európai Bizottság is értékeli.

¹ <http://www.bush.hu/helyzetelemzes/>

Az Útiterv legfontosabb része az Akcióterv, amelynek lényege a BUSH projekt céljai előtt álló akadályok felderítése, és az akadályok leküzdése érdekében célkitűzések megfogalmazása és intézkedési javaslatok megtétele. Az Akcióterv az alábbi területekre terjed ki:

- az érintett szakemberek képzési hiányosságaiban megnyilvánuló akadályok leküzdését szolgáló képzési intézkedések;
- a javasolt képzésekkel érintett célcsoportok megfelelő mértékű bevonását ösztönző intézkedések;
- a javasolt képzések infrastrukturális feltételeit biztosító támogató intézkedések;
- az épületek energiahatékonyágának és a megújuló energiák használata arányának növelését elősegítő építőipari intézkedések.

1.2. Az alkalmazott módszerek

Az Útiterv keretében szolgáló szakpolitikai dokumentumok, Európai Unió irányelvek, illetve a képzésekre vonatkozó szabályozás kapcsán az egyes dokumentumokat a BUSH konzorcium tagjai részletesen elemezték, kiemelve azokat a részeket, amelyek az Akcióterv kapcsán kiemelt jelentőséggel bírnak. Az Európai Unió által 2020-ra kitűzött klíma- és energiapolitikai célokon belül Magyarország által tett vállalások is a nemzeti szintű szakpolitikai dokumentumokból olvashatók ki. A dokumentumok meghatározzák az építőipar hozzájárulását is a nemzeti célértékeken belül.

Az Útiterv alapjául a BUSH projekt keretében 2012. októberében elkészített helyzetértékelő tanulmány szolgál, az Útiterv pedig a tanulmány szerves folytatása. A dokumentum szakmai körökben elismerést keltett. A BUSH konzorcium tagjai konferenciákon és kerekasztal megbeszéléseken, illetve személyes találkozókon egyeztettek az Útitervet és az annak részét képező Akciótervet, valamint az Akcióterv intézkedéseinek nyomán követését szolgáló monitoring rendszert az építőipari és az ehhez kapcsolódó képzésekben érintett szereplőkkel, szakemberekkel, intézményekkel és szervezetekkel. Az Útiterv tehát széles szakmai egyeztetést követően került kidolgozásra és véglegesítésre. annak érdekében, hogy az Útitervben megfogalmazott intézkedési javaslatok minél szélesebb körű szakmai támogatást élvezzenek.

2. Jogszabályi keretek

2.1. *Európai Unió irányelvek és stratégiák*

2009/28/EK irányelv a megújuló energiaforrásból előállított energia támogatásáról (2009. április 23.)

A megújuló energia irányelv kapcsán az Útiterv szempontjából kiemelendő, hogy az Irányelv 14. cikke a tájékoztatással és a képzéssel kapcsolatban előírja, hogy a tagállamok megfelelő tájékoztató, ismeretterjesztő, iránymutatást nyújtó lakossági programokat dolgozzanak ki a megújuló energiaforrásokból származó energia használatával kapcsolatban. Az Irányelv megszabja továbbá, hogy valamennyi a tervezésben és a kivitelezésben érintett szereplő, különösen a tervezők számára megfelelő iránymutatások álljanak rendelkezésre a megújuló energiaforrások használatának lehetőségei kapcsán.

2010/31/EU irányelv az épületek energiahatékonyságáról (2010. május 19.)

Az Irányelv deklarálja, hogy az épületekben jelentős potenciál mutatkozik a költséghatékony energia-megtakarításra, azonban ennek kihasználása érdekében konkrét intézkedések meghatározására van szükség. Az Irányelv ennek megfelelően továbblépést jelent az energiatanúsítási rendszert bevezető korábbi, 2002/91/EK irányelvhez képest. Az Irányelv szerint az új épületekre és a lényeges felújítás előtt álló épületekre vonatkozóan a költség-optimum elvét figyelembe vevő új minimum követelményeket kell megállapítani, amelyeket ötévente újra kell értékelni. A költség-optimum elve azt jelenti, hogy optimális egyensúly jöjjön létre a szükséges beruházások és az épület teljes élettartamára vetített energiaköltség-megtakarítás között. Az irányelv szerint csak a költségoptimalizált szintnek megfelelő vagy annál jobb energetikai fejlesztéseket lehet támogatni. Az új épületek és a lényeges felújítás előtt álló épületek esetében emellett meg kell vizsgálni a megújuló energiaforrások használatának lehetőségét is, annak az elvnek a betartásával, miszerint először a fűtés és a hűtés energiaigényének költségoptimalizált szintre történő csökkentését kell biztosítani.

Az Irányelv kiemeli a tájékoztató kampányok jelentőségét az épületek tulajdonosainak és a bérlőinek ösztönzése kapcsán. Emellett az Irányelv foglalkozik a fűtési és légkondicionáló rendszerek független értékelésével, továbbá épületek energiahatékonysági tanúsítását végző, illetve a fűtési és légkondicionáló rendszereket szerelő és karbantartó szakemberek képesítési és jogosultsági előírásainak szükségességével is.

2012/27/EU irányelv az energiahatékonyságról (2012. október 25.)

A témával foglalkozó legújabb Irányelv több, jogilag kötelező erejű intézkedést ír elő a tagállamok számára. Előírja, hogy a tagállamok hosszú távú stratégiát dolgozzanak ki a köz- és magánépületek felújításának ösztönzésére, amely kiterjed többek között az alábbi területekre: az épületállomány áttekintése, költséghatékony mélyfelújítások (komplex felújítások) ösztönzése, és a várható energia-megtakarítás megalapozott becslése. Ez az Irányelv kiemeli, hogy az energetikai auditokat csak a kritériumoknak megfelelő képesítéssel rendelkező szakemberek végezhetik. Az Irányelv horizontális intézkedései között, az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelvvel egybevetve kiemeli a megfelelő minősítési, akkreditációs és tanúsítási rendszerek és az ezekhez kapcsolódó képzési programok hozzáférhetőségét, amelyeket 2014. december 31-ig kell felülvizsgálniuk a tagállamoknak. Az Irányelv emellett előírja a tájékoztatás és a képzés általi szemléletformálást is.

Európai építőipari stratégia

Az Európai Bizottság 2012 júliusában közleményben ismertette „az uniós építőipar és az abban működő vállalkozások fenntartható versenyképességi stratégiája” című dokumentumot. Az építőipar nemzeti szintű ágazati tervezése során figyelembe kell venni ezt az európai építőipari stratégiát. Ennek megfelelően egyrészt az Útitervnek összhangban a majdan elfogadott Európai Unió, és az ennek nyomán létrejövő nemzeti szintű építőipari stratégiával, másrészt a nemzeti szintű építőipari stratégiát is szerencsés harmonizálni az Útiterv célkitűzéseivel. A Build Up Skills projekt része az Európai Unió építőipari stratégiájának.

2.2. Hazai szakpolitikai dokumentumok és jogszabályok

Új Széchenyi Terv – Zöldgazdaság-fejlesztési Program

Az ország gazdasági jövőképét meghatározó fejlesztéspolitikai alapdokumentuma, az Új Széchenyi Terv (ÚSZT) hét gazdasági kitörési pontja között szerepel a Zöldgazdaság-fejlesztési Program, amely az energiahatékonyság, a környezeti fenntarthatóság, az ehhez kapcsolódó innováció és a foglalkoztatás mellett nagy hangsúlyt helyez a szemléletformálásra is. Az ÚSZT a fosszilis energiahordozók használatára épülő modell megváltoztatását, és az egyre inkább a megújuló energiaforrásokra épülő gazdaság megteremtését irányozza elő. Az ÚSZT Zöldgazdaság-fejlesztési Programjának eszközzrendszerei közül az energiahatékonyság, az energiatakarékosság és az energiaracionalizálás, illetve a zöldenergia és a megújuló energiaforrások használata is releváns eszköz lehet az építőipar szempontjából. A program prioritásai és alprogramjai közül az új zöldotthon építési program, az otthon felújítási program, a panel felújítási program és a megújuló közintézmény program közvetlenül, a többi alprogram pedig áttételesen kapcsolódik a zöld építőiparhoz.

Nemzeti Energiastratégia 2030

A Nemzeti Energiastratégia 2030-ig tartó intézkedési javaslatokat tartalmaz, emellett 2050-ig vázol fel perspektívákat a hazai energiapolitika és klímapolitika stratégiai kereteire. Az épületek vonatkozásában a stratégia első számú célkitűzése az energiahatékonyság javítása, ezen belül is kiemelten az épületenergetikai fejlesztések. Összhangban a műszaki indokoltsággal, a stratégia második számú célkitűzése a megújuló energiatermelés, illetve az alacsony CO₂ kibocsátású energiatermelés arányának növelése. A stratégia gazdasági megközelítésben a keresleti oldalon növelni kívánja az energiahatékonyságot, a kínálati oldalon pedig az energiafüggőséget csökkentendő, helyben előállított, főként megújuló energiaforrásokra kíván építeni. A stratégia rögzíti továbbá, hogy az energiahatékonysági és megújuló energiaforrásokkal összefüggő célok megvalósulása érdekében nélkülözhetetlen a szakemberképzés rendszerének megfelelő módosítása, a minősítési rendszerek megteremtése és az oktatás átszervezése.² A stratégia rögzíti azt is, hogy a lakossági energiahatékonysági programok eredményessége

² Nemzeti Energiastratégia 97. oldal

szempontjából szemléletformáló kampányokat kell megvalósítani.³ A Nemzeti Energiastratégia céljaihoz kapcsolódó, releváns intézkedések az energiahatékonyság növelése területén a Nemzeti Energiahatékonysági Cselekvési Terv, illetve a kidolgozás alatt álló Épületenergetikai Stratégia, a megújuló energia hasznosítás növelése területén pedig Magyarország Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Terve.

A Nemzeti Energiastratégia rögzíti, hogy az épületenergetikai programok prioritást élveznek, hiszen egyedülálló módon egyszerre több lényeges célkitűzés megvalósításához is hozzájárulnak, így: az Európai Unió és a nemzeti energetikai célkitűzések elérése, az energiafelhasználás racionalizálása, az energiafüggség csökkentése, a káros anyag kibocsátás csökkentése, a levegőminőség javítása, a lakosság szemléletformálása, illetve munkahelyteremtés és az építőipar fellendítése. A stratégia három forgatókönyvet vázol fel 2030-ig. A „BAU” forgatókönyv azzal számol, hogy nincsenek energiahatékonysági programok, így a hő-célú energia felhasználás kismértékben növekedik. A „Referencia” forgatókönyv szerint 84 PJ, a „Policy” forgatókönyv szerint pedig 111 PJ energia-megtakarítással számol az épületenergetika területén. A stratégia a továbbiakban reálisan a „Policy” forgatókönyvvel számol, bár a lehetőségek vizsgálata szempontjából még ennél tovább megy.⁴

Magyarország II. Nemzeti Energiahatékonysági Cselekvési Terve 2016-ig, kitekintéssel 2020-ig

A Nemzeti Energiahatékonysági Cselekvési Terv 2008 és 2016 között 9%-os energia-megtakarítást irányoz elő, ami évente átlagosan 57,4 PJ-t jelent. Ennek érdekében a Cselekvési Terv becslései szerint összesen 1395,8 milliárd forintnyi beruházás szükséges, amelyből a CO² kvóták értékesítéséből származó bevétel a becslések szerint 617,4 milliárd forintot tenne ki. Összhangban a Nemzeti Energiastratégia célrendszerével, vagyis azzal, hogy az energia-megtakarítás elsősorban az épületenergetikai korszerűsítéseken keresztül érhető el, a Cselekvési Terv megerősíti, hogy szükséges az Épületenergetikai Stratégia kidolgozása, valamint egy épületenergetikai, illetve a középületek energiafogyasztásával összefüggő adatbázis létrehozása. Kiemelendő a Cselekvési Terv eszközrendszeréből a Mi Otthonunk felújítási Alprogram, amelynek célkitűzései: a hagyományos technológiával épült lakóépületek komplex energetikai felújítása (hőszigetelés,

³ Nemzeti Energiastratégia 98. oldal

⁴ Nemzeti Energiastratégia 82. oldal

nyílászárócsere, fűtési rendszer korszerűsítése), egy energiahatékonysági szaktanácsadói hálózat működtetése, illetve olyan energiahatékonysági oktatási és szakképzési programok kidolgozása, amelyek egységes zöld képzési tematika és tananyag alapján működnek, és amelyek a képzőintézmények és a gyakorlati helyek együttműködésében valósulnak meg.

Nemzeti Megújuló Energia-hasznosítási Cselekvési Terv

A Nemzeti Megújuló Energia-hasznosítási Cselekvési Terv kiemeli a Nemzeti Energiastratégia azon szempontját, hogy a megújuló energiaforrások mind nagyobb mértékű használatával csökkenthető az energiafüggőség és növelhető az ellátásbiztonság. Mindkét cselekvési terv hangsúlyosan számol azzal, hogy mind az energiahatékonysági, mind a megújuló energiaforrásokkal összefüggő fejlesztések jelentős foglalkoztatás bővülést eredményezhetnek, így bázisát képezhetik egy zöld gazdasági szektor, az építőiparon belül pedig egy megerősödő zöld építőipari szektor létrejöttének.

Az épületek energetikai jellemzőinek tanúsításáról szóló 176/2008. (VI. 30.) Korm. rendelet

Az energiatanúsítványt az Európai Unió a 2002/91/EK EPBD irányelvvel tette kötelezővé a tagállamok számára, amely az 1993. szeptember 13-i 93/76/EGK tanácsi irányelvben megállapított, a széndioxid kibocsátás nagy fokú csökkentését érdekében és az energiahatékonyság növelését előirányzó Unió program (SAVE) elérése érdekében jött létre. Mindezek mellett egy olyan jogi eszköz megteremtését irányozza elő, amely konkrét cselekvési tervet határoz meg az energiahatékonyság területén rejlő lehetőségek kiaknázására.

Az irányelv kiemeli továbbá a tanúsítási programok különböző eszközökkel való tagállami támogatási lehetőségét.

A 176/2008. sz. korm. rendelet szerint 2009. január 1-jétől az ingatlanok használatbavételi engedélyéhez, egy évet meghaladó – bérbeadásához kötelező az energiatanúsítvány kiállítása. A rendelet az épületenergetikai tanúsítvány kiállításának jogszabályi követelményeit fogalmazza meg, kitér a felmérést végző szakemberek tevékenységi feltételeire, meghatározza ezen energiatanúsítványok hatósági minőségellenőrzési feltételeit, a felmérést megalapozó informatikai rendszerek hatósági szabályozását, illetve a felmérés hatóság által megszabott díját, valamint az utóellenőrzésekre vonatkozó rendelkezéseket.

A tanúsítvány tartalmazhatja az energetikai megtakarításokat előírányzó beruházásokra vonatkozó javaslatokat. A javaslat hiánya esetén a tanúsító köteles útmutatást biztosítani az ingatlan tulajdonosának, ahol további információkat kaphat a lakóingatlan épületenergetikai beruházására vonatkozóan.

2.3. A szakképzésre és felnőttképzésre vonatkozó stratégiák és jogszabályok

A szakképzés és felnőttképzés terén a jogi szabályozás európai szinten ajánlásokban fogalmazódik meg, míg hazai szinten törvényben, rendeletekben és kormányhatározatokban szabályozott.

Európai szinten két olyan szabályozó jelenik meg, amely a szakképzést és a felnőttképzést is befolyásolja: az egész életen át tartó tanulás folyamatához kapcsolódó ajánlás és az Európai Képesítési Keretrendszerre vonatkozó ajánlás.

Mindkét témakörben Magyarország elköteleződött a megvalósítást illetően.

1) Az egész életen át tartó tanulás programja

Az Európai Parlament és a Tanács 1720/2006/EK határozata (2006. november 15.) az egész életen át tartó tanulás terén egy cselekvési program létrehozásáról

Az egész életen át tartó tanulás program általános célja, hogy hozzájáruljon a tudásalapú társadalom fejlődéséhez. A tagállamok intézkedéseinek támogatásával és kiegészítésével elő kívánja segíteni az képzési rendszerek közötti együttműködést és mobilitást, hogy a rendszerek a minőség tekintetében az egész világ számára referenciaértékké válhassanak.”

A Magyar Köztársaság Kormányának stratégiája az egész életen át tartó tanulásról (2005. szeptember)

A Magyar Kormány egész életen át tartó tanulásról szóló stratégiája egyszerre igyekszik javítani a jelenlegi oktatási rendszert a munkaerő-piaci elvárások kielégítése érdekében és elősegíteni egy kompetencia-alapú képzésre épülő új tanulási kultúra kialakítását. Az egész életre kiterjedő tanulási kultúra szem előtt tartja az oktatási szektor többoldalú céljait: a személyes fejlődést, tudásfejlesztést, gazdasági, társadalmi és kulturális célkitűzések megvalósítását, valamint figyelembe veszi azt a tényét, hogy az egyén különböző életszakaszaiban az ezen célok közötti fontossági sorrend változik.

A szakképzés és felnőttképzés továbbfejlesztése munkaerő-piaci és egyéni igényekhez alkalmazkodva jelenik meg a stratégiában, ezzel szélesítve tanuláshoz való hozzáférést minden korosztály és társadalmi csoport számára, különös tekintettel a tanulás szempontjából hátrányos helyzetű és a munkaerő-piaci szempontból veszélyeztetett csoportokra.

2) Az Európai Képesítési Keretrendszer

Az Európai Parlament és a Tanács ajánlása (2008. április 23.) az egész életen át tartó tanulás Európai Képesítési Keretrendszerének (EKKR) létrehozásáról

Az EKKR a kompetenciák és képesítések átláthatóbbá tétele révén az az egész életen át tartó tanulás előmozdításának eszköze. Ez a keretrendszer mind a lefedi a szakképzés és a felnőttképzés oktatási al-szektorait, és megkönnyíti az EU-beli magánszemélyek számára, hogy a kompetenciáikra és képesítéseikre vonatkozó információkat megosszák és elismertessék. A magánszemélyek képesítések átláthatóságának javítása * révén jobban meg tudják ítélni. Az EKKR lehetővé teszi a munkavállalók számára, hogy nobilisek legyenek és saját országukon kívül is el tudják ismertetni képesítéseiket. Ez az eszköz az egyének egész életpályája során megkönnyíti a munka és a képzés közti átjárhatóságot. Az EKKR a tanulási kimeneteken, nem pedig a tanulmányok hosszán alapuló eszköz. A fő referenciaszint-jellemzők a következők: készségek, kompetenciák, tudás.

A Kormány 2069./2008. (VI. 6.) Korm. határozata az Európai Képesítési Keretrendszerhez való csatlakozásról és az Országos Képesítési Keretrendszer létrehozásáról, és a 1229/2012. (VII. 6.) Korm. határozat a Magyar Képesítési Keretrendszer bevezetéséhez kapcsolódó feladatokról, valamint az Országos Képesítési Keretrendszer létrehozásáról és bevezetéséről szóló 1004/2011. (I. 14.) Korm. határozat módosításáról

Magyarország támogatását fejezte ki az Európai Képesítési Keretrendszerhez való csatlakozását illetően, valamint egyetért annak elveivel és szerkezetével, és elkötelezte magát egy kompatibilis magyar képesítési keretrendszer kidolgozására. A Magyar Képesítési Keretrendszer (MKKR) kiterjed az oktatás és képzés összes szintjére, besorolhatóvá teszi mind a formális, mind a nem formális és informális úton szerzett tudást, és képesítéseket. Bevezetése 2013 második felében várható.

Szakképzési törvény

A szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény hatálya az iskolai rendszerű szakmai képzésre (szakképzésre), az iskolarendszeren kívüli szakmai képzések esetén pedig az állam által elismert szakképesítés (OKJ-s szakképesítés) megszerzésére irányuló szakmai képzésre, emellett pedig az ún. mesterképzésre terjed ki.

A szakképzési törvény szabályozza a szakképzés folytatásának feltételeit, mind a szakmai alapképzés, mind a továbbképzés esetében, függetlenül attól, hogy a képzés iskolarendszeren belül vagy azon kívül valósul meg. Rendelkezései azonban nem vonatkoznak az ISCED 5A és 6 szintű felsőoktatási programokra és a felnőttek ún. hatósági jellegű képzéseire.

Megjegyzendő, hogy az építőiparban is nagyon nagy hangsúlyt kell helyezni a pályaorientációra. A pályaorientáció rendszerének megújítása a TÁMOP 2. 2. 2. projekt keretében jelenleg folyamatban van, amelynek felelőse a Nemzeti Munkaügyi Hivatal, és amelyben stratégiai partner a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara.

A szakképzési törvény meghatározza a szakképzés fejlesztése és a munkaerő-piaci igények érvényesítése céljából létrehozott megyei fejlesztési és képzési bizottságok működését. Ezek a bizottságok közreműködnek a munkaerő-piaci információk, a foglalkoztatási, foglalkoztathatósági adatok és prognózisok alapján a nemzetgazdasági igények és a szakképzés fejlesztésének összehangolásában. A bizottságok feladatkörében javaslatot tesznek a gazdaság igényeit és a munkaerő-piaci kereslet adatait, valamint az országos, regionális,

fővárosi és megyei beiskolázást figyelembe véve a szakképzés fővárosi, megyei szükségleteire, ezen belül a szakképzésben indított, állami költségvetési hozzájárulásban részesíthető és a nem támogatott szakképesítésekre (a szakképzés irányaira), valamint az indítható szakképesítések keretszámaira (beiskolázási arányaira).

Országos Képzési Jegyzék

Az OKJ az állam által elismert szakképesítéseket tartalmazza. Az OKJ egyaránt tartalmaz iskolai rendszerű és/vagy iskolarendszeren kívüli szakképesítéseket, szakképesítés-ráépítéseket és részszzakképesítéseket is. Az OKJ-ban meghatározott szakképesítésekhez szakmai- és vizsgakövetelményeket kell előírni, amelyeket az adott szakképesítésért felelős miniszter határozza meg. A szakmai és vizsgakövetelmények határozzák meg többek között a képzés megkezdéséhez szükséges bemeneti kompetenciákat, iskolai és szakmai előképzettséget, előírt gyakorlatot, valamint egészségügyi és pályaalkalmassági követelményeket, a szakképesítés ún. feladatprofilját, a szakképesítéshez, szakképesítés-ráépüléshez vagy részszzakképesítéshez tartozó, külön kormányrendeletben meghatározott szakmai követelménymodulokat, és a képzést lezáró komplex szakmai vizsga követelményeit. Az iskolai rendszerű szakképzés egységes, kötelezően alkalmazandó szakképzési kerettanterv szerint folyik. A kerettanterv tartalmazza a szakmai követelménymoduloknak megfelelő szakmai tantárgyak rendszerét és témaköreinek tartalmát, a tantárgyak elméleti és gyakorlati képzés szerinti, valamint évfolyamonkénti megosztását.

Az OKJ képesítések leírását az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről szóló 150/2012. (VII. 6.) Korm. rendelet tartalmazza. Az OKJ-ben szereplő szakképesítésekhez tartozó szakmai követelmények pedig az állam által elismert szakképesítések szakmai követelménymoduljairól szóló 217/2012. (VIII. 9.) Korm. rendeletben (modulrendelet) található meg. A két kormányrendelet között a nemzetgazdasági miniszter hatáskörébe tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeiről szóló 27/2012. (VIII. 27.) NGM rendelet (SzVk rendelet) teremt kapcsolatot.

Az Országos Képzési Jegyzék tehát egy jól szabályozott, a szakmák teljességének lefedését célzó rendszer, amely a magyar szak- és felnőttképzés bázisát, törzsanyagát jelenti, amelynek stabilnak, biztosnak kell lennie. Szabályozottsága és stabilitása azonban egyben hátrányt jelenthet olyan képzések esetén, amelyek éppen a jellemzően korábban OKJ-s szakképesítést szerzők továbbképzésére irányul. A BUSH projekt kapcsán tervezett képzések olyan sokféle bemeneti kompetenciát, szakmai „előéletet” kell, hogy kezeljenek, amely lehetetlenné teszi az

ismereteknek akár az OKJ rendszerének legkisebb önálló egységébe, a modulba történő rendezését is. Másrészt azt is figyelembe kell venni, hogy az energiahatékonysággal és megújuló energiaforrásokkal összefüggő ismereteknek bizonyos mértékben szemléletként kell áthatniuk az egyes érintett szakmákat, ezért ezeket az ismereteket inkább a kerettantervekben és a képzési anyagok szintjén érdemes megjeleníteni. Az építőiparban és épületgépészetben közvetlenül érintett szakképesítések esetén az ilyen ismeretek egyébként is alapvető követelményként jelentkeznek. Ennek megfelelően a BUSH projekt elsősorban nem a jelenlegi OKJ rendszerére kíván hatást gyakorolni (ez az alapvetés az OKJ stabilitásának megőrzése érdekében is indokolt), hanem olyan képzésekben gondolkodik, amelyek a jelenlegi és korábbi OKJ-s szakképesítésekre épülnek, azok tartalmával és terminológiájával harmonizálnak, de nem OKJ-s felnőttképzésként jelennek meg.

Felnőttképzési törvény

A szakképzési törvény szerint az iskolarendszeren kívüli szakképzés vonatkozásában a további szabályokat a felnőttképzési törvény határozza meg. A felnőttképzés fogalmát és irányítási, illetve intézményi rendszerét a felnőttképzési törvény (2001. évi CI. törvény) határozza meg. A törvény tárgyalja az intézményi és programakkreditáció, valamint a felnőttképzési szerződés követelményeit, továbbá az állami támogatási formákat. A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló törvény (1991. évi IV. törvény) a munkanélküliek és egyéb célcsoportok államilag támogatott képzését szabályozza.

A tervek szerint 2013. szeptember 1-jétől új felnőttképzési törvény lép hatályba, amely jelenleg előkészítés alatt van. A törvénytervezet koncepciója szerint az új felnőttképzési törvényben szabályozott képzések négy képzési kört fognak alkotni: 1. OKJ-szerinti képzések, 2. támogatott egyéb szakmai képzések, 3. általános és támogatott nyelvi képzések, 4. támogatott egyéb képzések. Az OKJ mellett a támogatott egyéb szakmai képzések, illetve az általános és támogatott nyelvi képzések vonatkozásában létrejön a képzések programnyilvántartása. A szakmai képzések nyilvántartását a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, a nyelvi képzések nyilvántartását pedig a Nemzeti Munkaügyi Hivatal kezelné. Az intézményakkreditáció megszűnik, a törvény hatályba lépését követően felnőttképzést csak engedéllyel rendelkező képző folytathat, az engedély határozatlan időre szól, de a képzési tevékenységet legalább két évente ellenőrzik majd. Mindazonáltal fontos megjegyezni, hogy a felnőttképzés jogszabályi környezete kialakítás alatt van, ezekkel kapcsolatban végleges és hivatalos állításokat nem tudunk megfogalmazni.

3. Képesítési szükségletek és hiányosságok

A projektben végrehajtott primer adatgyűjtés során kérdőíves felmérés segítségével alkottunk képet arról, hogy az építésgazdaság oldalán felmerülő igények⁵ és elvárások a szakemberek képzettségére vonatkozóan mennyire találkoznak a képzőintézmények kínálati oldalával.

A megkérdezett építőipari cégek körében jellemzően az épületgépészeti szakemberek foglalkoztatása tapasztalható. A válaszadók legalább egyötödénél szerepel az alkalmazottak között központifűtés- és csőhálózat szerelő, gázfogyasztóberendezés- és csőhálózat szerelő, vízvezeték- és vízkészülék szerelő, épületgépész technikus, légtechnikai rendszerszerelő, hűtő- és klímaberendezés szerelő. Az általános építéshez tartozó szakmák képviselői, mint pl. ács-állványozó, épületszerkezet-szerelő, nyílászáró szerelő, tetőfedő, épületvakoló általában a cégek kevesebb, mint 10%-ánál található a mintában található cégek alkalmazottai között.

A kérdőívben szerepelt egy kérdés arra vonatkozóan, hogy milyen szakemberekből kellene többet képezni. Az építésgazdasági szektor válaszadói által leggyakrabban jelölt szakmák az épületgépész technikus (válaszadók 45%-a), a központifűtés- és csőhálózat-szerelő (válaszadók 41%-a), az épületszigetelő (válaszadók 34%-a) voltak. Tehát leginkább azok a szakmák, amelyek jellemzően nagy hatással vannak az épületenergetikai felújításokra. Ezt az adatot óvatosan kell használnunk amiatt, hogy túlnyomóan épületgépészek töltötték ki a kérdőívet, tehát a minta nem képezi le reprezentatívan a teljes építőipart. Viszont tény, hogy az energiahatékonyságot elősegítő fűtéskorszerűsítések végrehajtása épületgépész vállalkozások feladata.

A felmérésben résztvevő építőipari cégek 24%-a gondolta úgy, hogy több kőműves képzésére lenne szükség – annak ellenére, hogy csak 16%-uk foglalkoztat kőművest. Láthattuk, hogy a képzőintézményeknél a képzett szakmák közül az egyik leggyakoribb a kőműves, tehát a kőművesek iránti mennyiségi igény kielégítésére a képzőhelyek készek. E szakemberek esetében feltételezésünk szerint inkább a jó kőművesek száma alacsony – ennek vizsgálatára a minőségi, felkészültséggel szembeni elvárások megismerése ad módot.

⁵ A minta nem reprezentatív, a válaszadó cégek 86 százaléka épületgépész profilú

Azoknál a szakmáknál, amelyeket a válaszadók kevesebb, mint 10%-a jelölt meg, vélhetően elég szakember van a munkaerőpiacon (villanszerelő, épületszerkezet-szerelő, vízvezeték-szerelő, tetőfedő, kéményszerelő, épületvakoló, beton- és vasbetonkészítő).

A képzés időtartamát tekintve az intézményeknél leginkább a 30-60 óra közötti képzéseket (17 említés), és a 60-120 óra közötti képzéseket (10 említés) preferálnák a megkérdezettek. Egy válaszadó írta, hogy 240 órás tanfolyam keretében oldanák meg.

A szakemberek iránti mennyiségi igény vizsgálatán felül fontos kérdés az is, hogy a szakemberek felkészültsége lehetővé teszi-e a hatékony épületenergetikai felújítások megvalósítását. Ennek a kérdésnek a megválaszolásához is az építőipari tapasztalatokat lehet segítségül hívni. Mindkét válaszadói csoport körében feltettük a kérdést, hogy mely szakterületen kellene a szakemberek felkészültségén javítani? A visszaérkezett adatokból azt tudjuk kimutatni, a válaszadók hány százaléka nevezett meg egy adott szakmát – mivel itt is több opciót is megjelölhettek a kitöltők.

Az építőipari válaszadók 56%-a jelölte meg a kőműveseket- ez kimagasló arány. A válaszadók több mint egyharmada szerint az épületszigetelők és a központifűtés- és csőhálózat szerelők felkészültsége is hagy kívánnivalót maga után.

Azon szakmák képviselőinek a felkészültsége, amelyeket a válaszadók kevesebb, mint 10%-a választott, nem annyira szembetűnően javítandó az iparági szereplők szerint.

A fentieknél pontosabb képet lehet alkotni a fejlesztendő területekről a szakembertípusok rés-elemzéssel történő vizsgálatával. A rés-elemzés lényege, hogy az adott szakmák képviselőinek felkészültségével szembeni elégedettséget fejezzük ki az adott szakma fontosságának függvényében.

A fentieknek megfelelően elsősorban azokkal a szakterületekkel kell foglalkozni, ahol jelentős mértékű negatív rés tapasztalható. Így az építőipari vállalkozások esetében a résértékekből kirajzolódó vélemények szerint a leginkább fejlesztendő szakmák, foglalkozások a következők: nyílászáró szerelő, épületszigetelő, központifűtés- és csőhálózat szerelő, kőműves, épületgépész technikus, tetőfedő.

4. Akcióterv

Az akciótervben szereplő célkitűzések és intézkedések, illetve azok felosztása a Helyzetértékelő tanulmányhoz készített kérdőíves felmérések, illetve 30 darab, a BUSH konzorcium tagjai által készített interjú alapján felderített akadályokhoz illeszkedően kerültek megfogalmazásra. Ezek az akadályok az alábbi csoportokba sorolhatók: 1. strukturális, szakmapolitikai kihívások, 2. humánerőforrás oldali kihívások, szemléletmód változást igénylő problémák, 3. gazdasági, pénzügyi jellegű akadályok, 4. képzéssel kapcsolatos kihívások. Az akadályok ismeretében az ezekre reagáló intézkedéseknek az Akciótervben bemutatott felosztása mutatkozott indokoltnak. A felmérések és az interjúk alapján megfogalmazódott célkitűzéseket és intézkedéseket a BUSH konzorcium tagjai széles körben egyeztették, azok a végleges formában három platformtalálkozót követően, a BUSH platform egyetértésével születtek meg.

Építőipari intézkedések

Építőipari ágazati szabályozás

Szempléletformálás,
igényteremtés és
keresletélénkítés az építőiparban

Egységes irányítás
és együttműködés
az építőiparban

Cégnyilvántartási,
minősítési,
jogosultságkezelési
rendszer

Épületenergetikai
szabályozás

Energetikai
szempléletformálás

Pályázati rendszer

1. Építőipari intézkedések

Az építőiparban a mostani körülmények között elsősorban az épületenergetikai korszerűsítések, illetve általában a fenntartható építés jelentheti a kitörési pontot. Az építőiparnak a 2020-ig vállalt nemzeti célokhoz való hozzájárulását is ez teremtheti meg a legkisebb költséggel és a legnagyobb társadalmi haszonnal. Fontos kiemelni azt is, hogy a fűtési célú energia jelenti az energiahatékonyság növelésének fő tartalmát.

1. 1. Építőipari ágazati szabályozás

1. 1. 1. Egységes irányítás és együttműködés az építőiparban

Az építőipar és a hozzá kapcsolódó területek irányítása jelenleg több minisztérium alá tartozik. A Belügyminisztériumhoz tartozik az építésügy, a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumhoz az energiaügyek, Nemzetgazdasági Minisztériumhoz pedig a szakképzés és felnőttképzés, illetve a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Tanács. Szükséges valamilyen szervezeti keretben az egységes koordináció megvalósítása az építésügyi szabályozás, az építőanyag-ipar, az épületenergetikai előírások, a szakképzés és felnőttképzés, a kivitelezőkre vonatkozó előírások és az érintett szakterületekre vonatkozó hazai és közösségi támogatások kapcsán.

Az építőiparban és kapcsolódó területeken sok szakmai szervezet működik, széles tevékenységi körrel, ebből fakadóan az illetékességi és szakterületi viszonyok nem minden esetben tisztázottak. Az egymás közötti, illetve az állami-kormányzati szférával történő együttműködés érdekében tisztázni kell, hogy melyik szakmai szervezet milyen szakterületeken rendelkezik illetékességgel. Megfelelő vizsgálat után valamennyi, az építőipar és a kapcsolódó területek által érintett szakterület esetében ki kell jelölni az illetékességgel rendelkező szakmai szervezeteket, és ezt egy transzparens adatbázisban kell megjeleníteni.

Az ágazati szakmai szervezetek sokszor hiányosnak tartják a döntéshozókkal való kommunikációt, az állami-kormányzati szervek pedig hiányolják a szakmai véleményeket a döntés-előkészítés során. A súrlódásmentes együttműködés érdekében két fél rendszeres és folyamatos kommunikációjára van szükség egyrészt a jelenleg meglévő csatornákon, másrészt új csatornák nyitására is szükség lehet. A szakmai

szervezetek részéről döntő fontosságú a problémák, felvetések javaslatok megfelelő artikulálására, másrészt megkeresés esetén a gyors és szakmailag megalapozott vélemény megfogalmazása. Az állami kormányzati szervezetek részéről döntő fontosságú a megjelenő problémák, felvetések, javaslatok tényleges megfontolása, másrészt pedig a szakmai szervezetek irányába történő megkeresések megfelelő szakmai előkészítése, illetve reális határidők és egyeztetési feltételek szabása. Ezeknek az elveknek a betartása döntő fontosságú a már meglévő együttműködések, például az Építőipari Ágazati Párbeszéd Bizottság működése kapcsán is.

Az építőipari szakmai szervezetek sokszor túlságosan gyorsnak tartják az építőipari a szabályozási környezet változását. Amennyiben a szabályozásban változás történik, úgy az állami-kormányzati szervek részéről megfelelő időt kell hagyni a szakmai szervezetek és az érintettek számára felkészülésre, illetve megfelelő tájékoztatást kell adni a szakmai szervezetek részére az módosult szabályozásról. A szakmai szervezetek részéről folyamatosan nyomon kell követni az adott szakterületet érintő szabályozási környezet változását és erről az adott szakmai szervezet által képviselt érintettek részére megfelelő tájékoztatást kell adni.

1. 1. 1. Egységes irányítás és együttműködés az építőiparban								
Tervezés				Érintettek		Megvalósítás		Monitoring
	Probléma	Célkitűzés	Intézkedés	Szereplők	Célcsoportok	Ütemezés	Forrás	
1.1.1.	Az építőipar és a hozzá kapcsolódó területek irányítása széttagolt	Az építőipar összehangolt irányítása	Az összehangolt építőipari irányítás szervezeti kereteinek megteremtése	Állami-kormányzati szervek	Állami-kormányzati szervek	2013 II. félév	-	A megvalósulás nyomon követése

1.1.1.2.	Nem egyértelmű illetékességi és szakterületi viszonyok	Egyértelmű illetékességi és szakterületi viszonyok	Kijelölni az illetékes szakmai szervezetet az egyes szakterületek esetében	Állami-kormányzati szervek, szakmai szervezetek	Szakmai szervezetek	2013 II. félév	-	A megvalósulás nyomon követése
1.1.1.3.	Hiányos kommunikáció a szakmai szervezetek és az állami-kormányzati szervek között	A kommunikáció és az együttműködés javítása	Meglévő csatornák használata és új csatornák nyitása	Állami-kormányzati szervek, szakmai szervezetek	Állami-kormányzati szervek, szakmai szervezetek	2014 I. félév	-	A megvalósulás nyomon követése
1.1.1.4.	A szabályozási környezet gyakori változása	Követhető, megfelelően alkalmazható szabályozás	Megfelelő tájékoztatás, a változások nyomon követése a szakmai szervezetek által	Állami-kormányzati szervek, szakmai szervezetek	Szakmai szervezetek, szakmai szervezetek által képviselt érintettek	2014 I. félév	-	A megvalósulás nyomon követése

1. 1. 2. Cégnyilvántartási, minősítési, jogosultságkezelési rendszer

A vállalkozásokkal kapcsolatos adminisztratív előírásokat elvben három rendszerben lehet megfogalmazni. A cégnyilvántartás, illetve egyszerű regisztrációt, bejelentést, a minősítés egyes feltételek meglétének vizsgálatát, de alapvetően egy önkéntes minősítési rendszert, míg a jogosultság egy kötelező minősítést rendszert, és a hozzá kapcsolódó jogosultságot jelenti. Utóbbihoz minden esetben jogszabályi háttér szükséges. A jelenlegi cégnyilvántartási, minősítési, jogosultságkezelési rendszer széttagolt, bonyolult, átláthatatlan, amely elsősorban az egyes szervezetek szerzett feladatkörein alapul. Egyszerűsíteni és központosítani kell rendszereket, vagyis az indokolt szintre kell csökkenteni

az egymástól független, párhuzamos rendszerek számát. Az egyes feladatok szakmai szervezetek közötti elosztása kapcsán szervezetőként szolgálhat az, hogy az egyes szakterületeken melyik szakmai szervezet lesz az illetékes.

Azokon a szakterületeken, ahol ez indokolt, szükséges továbbra is fenntartani, illetve a jövőben meghatározni a vállalkozások nyilvántartásának, minősítésének, illetve a kötelező minősítéseken alapuló jogosultságok megszerzésének feltételrendszerét. A minősítések és jogosultságok nyilvántartásának valamennyi szakterület vonatkozásában egységesített és ellenőrzött rendszerben kell történnie. A cél a nyilvántartott és minősített vállalkozások kiemelt kezelése például a pályázatok vonatkozásában, amelynek elsősorban az önkéntes minősítés elvén célszerű alapulnia. Szem előtt kell tartani azt az alapelvet is, hogy a változásokkal a vállalkozások adminisztratív terheinek csökkenniük, nem pedig ne növekedniük kell.

Mivel folyamatosan specializálódnak, differenciálódnak a szakterületek, ezért az a cél, hogy letisztuljon a piac és a jó szakemberek maradjanak meg. Ennek érdekében mind a cégminősítések, mind a pályázatok esetében javasolt kiemelten kezelni azokat a vállalkozásokat, amelyek munkavállalói a BUSH projektben javasolt akkreditált felnőttképzésekben vesznek részt. Másrészt pedig szükséges felülvizsgálni a kötelező képzések, illetve a hatósági képzések rendszerét. Szükséges továbbá megteremteni annak lehetőségét, hogy a megfelelő képzettséggel rendelkező szakemberekről megtalálhatóak legyenek a kellő információk. Az információáramlást elősegítheti, ha a képzőintézmények átadják a végzetek listáját a nyilvántartást végző szervezeteknek, szerveknek.

1. 1. 2. Cégnylvántartási, minősítési, jogosultságkezelési rendszer								
	Tervezés			Érintettek		Megvalósítás		Monitoring
	Probléma	Célkitűzés	Intézkedés	Szereplők	Célcsoportok	Ütemezés	Forrás	
1. 1. 2. 1.	A cégnylvántartási minősítési jogosultságkezelési rendszer	Egyszerű, átlátható rendszer	A rendszerek egyszerűsítése, számuk csökkentése lehetőségének vizsgálata	Jelenleg cégnylvántartás t, minősítést, jogosultságkeze	Vállalkozások	2014 I. félév	-	A megvalósulás nyomon követése

1.1.2.2.	széttagolt	Csak az indokolt előírások fenntartása az egyes szakterületeken	A cégnyilvántartási minősítési jogosultságkezelési megoldások indokoltságának vizsgálata szakterületenként	lést végző szervezetek, állami-kormányzati szervek		2014 I. félév	-	A megvalósulás nyomon követése
----------	------------	---	--	--	--	---------------	---	--------------------------------

1.1.3. Épületenergetikai szabályozás

Korszerűbb, magasabb értékeket kell megcélozni az épületenergetikai szabályozás területén. Az új építésű ingatlanok kapcsán szükséges a „nearly zero-energy building” fogalmának jogszabályi meghatározása és alkalmazása.

1.1.3. Épületenergetikai szabályozás								
Tervezés			Érintettek			Megvalósítás		Monitoring
	Probléma	Célkitűzés	Intézkedés	Szereplők	Célcsoportok	Ütemezés	Forrás	
1.1.3.1.	Nem kellően szigorú épületenergetikai szabályozás	Megfelelően szigorú épületenergetikai szabályozás	Az épületenergetikai szabályozás szigorítása	Jogalkotók	Épületek tulajdonosai, üzemeltetői, tervezői, kivitelezői	2014 II. félév	-	A megvalósulás nyomon követése

1.2. Szemléletformálás, igényteremtés és keresletélénkítés az építőiparban

Az általános építőipari visszaesés következtében piaci kereslet és az építőipari megrendelések szintje drámaian visszaesett. Az építőiparban a mostani körülmények között elsősorban az épületenergetikai korszerűsítések, illetve általában a fenntartható építés jelentheti a kitörési pontot. Ösztönzők szükségesek az építőipar élénkítésére. Jelenleg a legnagyobb korlátot a megrendelők nem megfelelő szemlélete és a források

szűkössége, illetve rossz elosztása jelenti. Az épületenergetikai korszerűsítésekre és a fenntartható építésre a piaci keresletet a megfelelő szemléletformálás nyomán megteremtődő igény, illetve a megfelelő pályázati rendszer keresletélénkítő hatása teremtheti meg.

1. 2. 1. Energetikai szemléletformálás

A megrendelők többsége nincs tisztában az épületenergetikai korszerűsítések és a megújuló energiaforrások használatának fontosságával, eszközeivel, ezért nincs megfelelő igény és piaci kereslet az épületenergetikai korszerűsítésekre, illetve a megújuló energiaforrások használatára. A szemléletformálás valamennyi érintett esetében szükséges: a megrendelők, a tervezők, a kivitelezők, a szakemberek és a hatóságok esetében is. A szemléletformálás természetesen összefügg a pályázati rendszerrel, egyrészt a pályázati lehetőségekről történő tájékoztatás, másrészt a pályázatokkal kapcsolatos tanácsadás területén.

A regionális operatív programok mellett például működik egy tanácsadói hálózat, emellett létezik épületenergetikai tanúsítói névjegyzék, léteznek kamarai nyilvántartások, egyéb szaknévsorok. Érdemes a jelenleg is működő, tájékoztatással és tanácsadással foglalkozó szervezeteket egy országos, a szemléletformálással foglalkozó nonprofit tájékoztató és tanácsadói hálózatban összehangolni,⁶ mert szükség van a független, hiteles és az ügyfelek igényeire szabott tájékoztatásra és tanácsadásra. Emellett szakmai és marketingtámogatást kell adni a meglévő, szervezeteknek és tanácsadóknak.

A helyi lakossági fórumok szervezésével, rendezvényeken történő megjelenéssel helyben hatékonyan és hitelesen lehet elérni a megrendelőket. Az ilyen feladatokat az önkormányzatok és a helyi civil szervezetek vállalhatják magukra. Fontos lenne egy országos, átfogó is. Egy ilyen kampány finanszírozása leginkább állami-kormányzati, esetleg Európai Unió feladat lenne, különösen, hogy ennek keretében lehetőség van az elérhető pályázatokra is felhívni a lehetséges pályázók figyelmét.

1. 2. 1. Energetikai szemléletformálás			
	Tervezés	Érintettek	Megvalósítás
			Monitoring

⁶ A Nemzeti Energiastratégia megfogalmazásában: „...a már működő országos állami és civil hálózatok (e-Magyarország pontok, Integrált Közösségi Szolgáltató Terek, könyvtári szövetségek, stb.) bázisán.” – Nemzeti Energiastratégia 98. oldal.

	Probléma	Célkitűzés	Intézkedés	Szereplők	Célcsoportok	Ütemezés	Forrás	
1.2.1.1.	Építőipari megrendelés visszaesése	Megrendelések számának növelése a korszerűsítések vonatkozásában szemléletformálás által	Tájékoztató és tanácsadó hálózat összehangolása	Tájékoztatással és tanácsadással foglalkozó szervezetek és szakemberek	Megrendelők	2014 II. félév	Költségvetési források, EU-s források (dedikált pályázat)	A megvalósulás nyomon követése
1.2.1.2.			Támogatás a meglévő, szervezeteknek és tanácsadóknak			2014 I. félév	Költségvetési források, EU-s források (dedikált pályázat)	A megvalósulás nyomon követése
1.2.1.3.			Lakossági fórumok, rendezvények általi szemléletformálás	Önkormányzatok, helyi civil szervezetek	Megrendelők	2015 I. félév	Költségvetési források, EU-s források (dedikált pályázatok önkormányzatoknak és civil szervezeteknek)	Események száma, utólagos felmérés
1.2.1.4.			Médiakampány általi szemléletformálás	Állami-kormányzati szervek, Európai Unió	Megrendelők	2015 I. félév	Költségvetési források, EU-s források	Utólagos felmérés

1. 2. 2. Pályázati rendszer

A pályázatok adminisztrációja kapcsán kulcsfontosságú az egyszerűség, a közérthetőség és az átláthatóság. Amennyire az Európai Unió formai előírások megengedik, inkább a szakmai szempontokat kellene figyelembe venni a pályázatok bírálatánál. A sikeres pályázatok számának növelése érdekében javasolt egy, a pályázatokat beadás előtt formailag ellenőrző informatikai megoldás bevezetése. A pályázatok kiírásánál még inkább törekedni kell a kiszámíthatóságra és arra, hogy a pályázatok folyamatosan elérhetőek legyenek.

A pályázatok bírálati szempontrendszerében még kiemeltebben kell kezelni azt a szempontot, hogy a megrendelő megfelelő nyilvántartásban szereplő, illetve, megfelelő minősítéssel rendelkező kivitelezővel működjön együtt, illetve azt, hogy a minőségi kritériumok hangsúlyosabban jelennének meg a kivitelezés árával szemben. Ennek kapcsán meggondolandó, hogy a legmagasabb és legalacsonyabb áru ajánlat kizárásra kerüljön az egyes pályázatoknál. A pályázatoknál meg kell követelni egy meghatározott mértékű épületenergetikai kategóriajavulást, vagyis a támogatási intenzitásnak arányban kell állnia a vállalt és biztosítható megtakarításokkal. Ha ezek a feltételek nem állnak fent, akkor a pályázatot nem szabad támogatni. További fontos általános szempont, hogy a fenntartható fogyasztáscsökkentést kell támogatni a visszapattanó hatás elkerülése (ha megtakarítanak, többet fogyasztanak) végett. A komplex szempontrendszer részévé kell tenni a környezetterhelés csökkentését is.

A pályázatok során a komplex épületenergetikai korszerűsítéseket (mélyfelújítások) kell támogatni, a megújuló energiaforrásokat pedig a már korszerűsített ingatlanok esetében lehet támogatni. Az energetikai előírásoknál jobb új építésű épületek építésének támogatása is indokolt. Az épületek előzetes műszaki-energetikai vizsgálata elkerülhetetlen szükséges korszerűsítési megoldás meghatározásához, a pályázatok elbírálásánál pedig a továbbiakban is figyelembe kell venni a műszaki megalapozottságot. Az épületek felmérésére, az építészeti és gépészeti korszerűsítés megtervezésének költségét továbbra is elszámolhatónak kell kezelni, ugyanakkor a kivitelezések tényleges megvalósulása érdekében ezek önmagukban való támogatása nem javasolt. Nem lakossági pályázatok esetében ugyanakkor javasolt fenntartani a technikai segítségnyújtás külön támogatását.

Az épületenergetikai korszerűsítésekre vonatkozó pályázatok, illetve az épületek felmérésére, az építészeti és gépészeti korszerűsítés megtervezésére kiírt pályázatok mellett javasolt fenntartani olyan államilag támogatott lakástakarékpénztári és lakáshitel konstrukciók

bevezetése, amelyek kifejezetten az energiahatékonysági, illetve a megújuló energiás fejlesztések finanszírozását szolgálják, illetve javasolt megvizsgálni az energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások használatát elősegítő szempontrendszer érvényesíthetőségét a lakástakarékpénztári, lakáshitel és egyéb banki konstrukciók támogatásánál. Javasolt a pályázatok önérejtéhez szükséges hitelkonstrukciók támogatása is.

A pályázati rendszerek javasolt módon történő átalakításának különösen nagy jelentősége van a 2014 és 2020 közötti Európai Uniói tervezési és költségvetési időszakra való felkészülés kapcsán. Érdekes lenne a pályázati rendszerrel kapcsolatos Európai Uniói jó gyakorlatok vizsgálata is.

1. 2. 2. Pályázati rendszer								
Tervezés			Érintettek		Megvalósítás		Monitoring	
	Probléma	Célkitűzés	Intézkedés	Szereplők	Célcsoportok	Ütemezés	Forrás	
1. 2. 2. 1.	Építőipari megrendelések visszaesése	Megrendelések számának növelése pályázati lehetőségekkel	Bírálati szempontok átalakítása, a pályázati kiírások optimalizálása	Pályázatokat tervező, kiíró és elbíráló szervezetek	Megrendelők, pályázók	2013 II. félév	Költségvetési források, EU-s és más nemzetközi források	Az intézkedéseknek megfelelő pályázatok pályázható összértéke
1. 2. 2. 2.			Formai ellenőrző informatikai rendszer bevezetése	Pályázatokat tervező, kiíró és elbíráló szervezetek	Megrendelők, pályázók	2013 II. félév	-	A megvalósulás nyomon követése
1. 2. 2. 3.			Jó gyakorlatok vizsgálata	Pályázatokat tervező, kiíró és elbíráló szervezetek	Megrendelők, pályázók	2013 II. félév	-	A megvalósulás nyomon követése

1. 2. 2. 4.		Megrendelések számának növelése támogatott pénzügyi termékekkel	Az energiahatékony ág és a megújuló energiaforrások használatát elősegítő konstrukciók vizsgálata	Állami-kormányzati szervezetek, kereskedelmi bankok	Megrendelők	2013 II. félév	Költségvetési források, banki finanszírozás	Az intézkedéseknek megfelelő konstrukciók összértéke illetve aránya az összes hasonló termékhez képest
-------------	--	---	---	---	-------------	----------------	---	--

TERVEZET

2. Képzési intézkedések

A képzési intézkedések közül a képzéseket támogató intézkedések, valamennyi érintett szakma, szakterület esetében valamennyi képzési formára, így mind az iskolarendszerű, illetve nem iskolarendszerű, mind az állam által elismert (Országos Képzési jegyzékben szereplő), illetve az akkreditált képzésekre egyaránt vonatkoznak. Ahol ettől eltérés van, ott a szövegben ez jelzésre kerül. A képzéseket ösztönző intézkedések, illetve a maguk a javasolt képzések pedig csak az akkreditált képzésekre vonatkoznak.

2. 1. Képzéseket támogató intézkedések

2. 1. 1. Intézményi hálózat

A szakképzést és felnőttképzést végző intézmények színvonala, a képzések elérhetősége nem azonos az ország egyes területein. Szükségesnek mutatkozik a BUSH projektben javasolt akkreditált képzések) országosan egységes szempontok alapján történő szervezése a képzési tematikák, a tananyagok és a képzőhelyi feltételek vonatkozásában. (Az egyes képzőhelyek és képzések rendszeres felülvizsgálatának kérdéseit az előkészítés alatt lévő új felnőttképzési törvény fogja szabályozni.) Szükséges tehát a képzőintézményeknek valamilyen laza, koordinatív hálózatba történő szervezése az egységes szempontok alapján megvalósuló képzések érdekében.

Jelenleg esetleges a képzőintézmények és a szakmai szervezetek együttműködése, kapcsolata. A képzőintézményeknek együtt kell működniük a szakmai szervezetekkel, amelyek közreműködnek a legkorszerűbb technológiák közvetítésében, az egyes szakterületek szakmai követelményeinek meghatározásában, a szaktudás összegyűjtésében és a tananyagok kidolgozásában, ellenőrzésében, az elméleti és a gyakorlati képzés helyes arányának fenntartásában. Ennek érdekében javasolt az érintett szakmai szervezetek képzési platformjának felállítása, amely az építőipari képzések nyomon követése mellett koordinálni tudja az egyes szakterületeken a szakmai szervezetek és a képzőintézmények együttműködését, illetve elősegíti a képzőintézmények közötti információáramlást, valamint információkat szolgál magukról a képzőintézményekről. Ezen információszolgáltatás érdekében javasolt a képzéseket érintő meglévő nyilvántartásoknak egy jól kereshető adatbázisba történő szervezése.

2. 1. 1. Intézményi hálózat								
Tervezés				Érintettek		Megvalósítás		Monitoring
Probléma	Célkitűzés	Intézkedés	Szereplők	Célcsoportok	Ütemezés	Források		

2.1.1.1.	Eltérő adottságok a képzőintézmények vonatkozásában	Mindenhol azonos feltételekkel elérhető képzések	Képzőintézményi hálózat létrehozása, a képzések azonos szempontok alapján történő szervezése	Képzőintézmények	Képzésekben részt vevők	2014 I. félév	-	A megvalósulás nyomon követése
2.1.1.2.	Esetleges együttműködés a képzőintézmények és a szakmai szervezetek között	Szervezett együttműködés a képzőintézmények és a szakmai szervezetek között	Építőipari képzések nyomon követésével foglalkozó bizottság felállítása	Szakmai szervezetek, állami-kormányzati szervek	Képzőintézmények, képzésekben részt vevők	2013 II. félév	-	A megvalósulás nyomon követése
2.1.1.3.	Nehezen elérhető információk a képzésekről	A képzésekről szóló információk elérésének megkönnyítése	Képzéseket összefoglaló adatbázis kialakítása	Képzőintézmények, szakmai szervezetek, állami-kormányzati szervek	Képzésekben részt vevők	2014 I. félév	-	A megvalósulás nyomon követése

2.1.2. Oktatók továbbképzési rendszerének kidolgozása

Az oktatók továbbképzése az új technológiák oktatására nem megoldott, ebből adódóan hiány van a legkorszerűbb ismeretekkel rendelkező oktatókból. Az oktatók rendszeres és kötelező továbbképzése szükséges az új technológiai megoldásokat megismerése és a képzésekben részt vevők részére történő oktatása érdekében. Erre az iskolarendszerű szakképzésben a kötelező kreditpontos továbbképzéssel létezik

megoldás, Ennek kapcsán jogszabály változtatást javasolunk: a hétévente kötelező 120 kreditből a szakterületeknek megfelelően 30 kredit a Magyar Építészkamara, illetve a Magyar Mérnöki Kamara kreditpontos képzéseiből kerüljön elfogadásra. A csak a nem iskolarendszerű felnőttképzésben oktatók esetében pedig szintén hétévente 30 kredit megszerzése legyen szükséges a Magyar Építészkamara, illetve a Magyar Mérnöki Kamara kreditpontos képzéseiből.

A gyakorlati oktatók továbbképzésébe való belépéshez elsősorban szakmai tapasztalatot, gyakorlati időt kell előírni. A pontrendszeres továbbképzés kapcsán mintául lehet venni a kamarai továbbképzéseket, és meg kell vizsgálni, hogy milyen pontértékű elemek (pl. konferenciák, tanfolyamok) kerülnek előírásra. A továbbképzésekben a széles szakterületi lefedettségen belül elő lehet írni kötelező témákat. Az oktatók által megszerezhető, és az oktatásba bekerülő új ismeretek tartalmi meghatározásához, a gyártóknál és forgalmazóknál megjelenő technológiák, anyagok, kivitelezési módszerek és eszközök alkalmazhatóságának megítélésére az érintett szakmai szervezetek képzési platformjának közreműködése javasolt, amely egyben elláthatja az ezzel kapcsolatos minőségbiztosítási feladatokat is.

2. 1. 2. Oktatók továbbképzési rendszerének kidolgozása								
Tervezés				Érintettek		Megvalósítás		Monitoring
	Probléma	Célkitűzés	Intézkedés	Szereplők	Célcsoportok	Ütemezés	Forrás	
2.1.2.1.	Hiány van a legkorszerűbb ismeretekkel rendelkező oktatókból	Megfelelő számú és korszerű ismerettel rendelkező oktató	A kreditpontos továbbképzés átalakítása, az oktatók továbbképzése	Jogalkotók, képzőintézmények, szakmai szervezetek	Oktatók	2014 I. félév	Költségvetési források, EU-s források (dedikált pályázat)	A megvalósulás nyomon követése

2. 1. 3. Tananyagok fejlesztése

A szakképzésben és a felnőttképzésben jelenleg használt tananyagokból hiányzik az energiatakarékosság fontosságával, eszközeivel, illetve az épületenergetikai korszerűsítések, a megújuló energiák használata, a rendszerszemlélet és az ezekre vonatkozó alapelvek. Emellett

hiányoznak a tananyagokból az új, korszerű technológiákra, anyagokra, kivitelezési módszerekre és eszközökre vonatkozó ismeretek. Szükségesnek mutatkozik tehát az alaptankönyvek átdolgozása, frissítése. Az alaptankönyvekre építve olyan, kisebb terjedelmű, gyakorlatias szemléletű tananyagokat lehet fejleszteni, amelyek az alaptananyagot kiegészítve megismertetik a szakemberekkel az új, korszerű megoldásokat. Az ilyen kiegészítő tananyagokat a technológiai változások függvényében érdemes frissíteni. A képzőintézmények önmagukban képtelenek lennének nyomon követni a legújabb megoldásokat, illetve megítélni alkalmazhatóságukat, ezért ezen a téren is elengedhetetlen a szakmai szervezetek bevonása. Az érintett szakmai szervezetek képzési platformja alkalmas lehet mind az alaptankönyvek, mind a kiegészítő tananyagok tartalmának szakterületenkénti szakmai meghatározására, módszertani kérdésekben szorosan együttműködve a képzőintézmények korábban leírt hálózatával. Ennek a szervezeti megoldásnak azért is érvényesülnie kell, mert a gyártóknak, forgalmazóknak is érdeke, hogy termékeik bekerüljenek az oktatásba, és ezeket használják a jelen és a jövő szakemberei. A szakmai szervezetek egysége az érintett szakmai szervezetek képzési platformja segíthet szakterületenként a szakmailag indokolt megoldások tananyagba kerülésében, a képzési programok tartalmának egységesítésében és a tananyagok megfelelő minőségének biztosításában.

2. 1. 3. Tananyagok fejlesztése								
Tervezés				Érintettek		Megvalósítás		Monitoring
	Probléma	Célkitűzés	Intézkedés	Szereplők	Célcsoportok	Ütemezés	Forrás	
2.1.3.1.	Korszerűtlen, frissítetlen tananyagok	Korszerű, a legújabb megoldásokat tartalmazó tananyagok	Korszerű alaptankönyvek kidolgozása és a tananyagok rendszeres frissítése	Képzőintézmények, szakmai szervezetek, kamara, gyártók, forgalmazók	Képzésekben résztvevők	2014 I. félév	Költségvetési források, EU-s források (dedikált pályázat)	A megvalósulás nyomon követése

2. 1. 4. Technológiai fejlesztés

A képzőintézmények és a vállalkozások szervezett együttműködése elengedhetetlen az egyes szakterületeken a gyakorlati képzés biztosításához. Ennek az alulfinanszírozottsága az oka. A vállalkozások nincsenek kellő mértékben ösztönözve a gyakorlati oktatásban, illetve a szakmai gyakorlati lehetőség nyújtásában való részvételre. A cél az, hogy bővüljenek az erre fordítható források, illetve stabil és áttekinthető legyen a szakmai gyakorlatok finanszírozása. Mindenképpen szükséges a vállalkozások szélesebb körű bevonása, ösztönzése ezeken a területeken. A megfelelő gyakorlati oktatás érdekében az iskolarendszerben oktató képzőintézményeket, tanműhelyeket támogatni kell a legkorszerűbb berendezések és anyagok beszerzésében. Ösztönözni kell a gyártókat és a forgalmazókat is, hogy berendezésekkel és anyagokkal támogassák ezeket a képzőhelyeket. Lehetőség van arra is, hogy a képzőintézmények és a vállalkozások számára közös pályázatok kerüljenek kiírásra a megfelelő gyakorlati oktatás és szakmai gyakorlati lehetőségek kialakítása érdekében. A felnőttképzésben jobban megoldott a legkorszerűbb berendezések és anyagok használata.

2. 1. 4. Technológiai fejlesztés								
Tervezés				Érintettek		Megvalósítás		Monitoring
	Probléma	Célkitűzés	Intézkedés	Szereplők	Célcsoportok	Ütemezés	Forrás	
2. 1. 4. 1.	Képzőintézmények technológia ellátottságának hiányosságai	Megfelelő technológiával ellátott képzőintézmények	A képzőintézmények támogatása a legkorszerűbb berendezések beszerzésére	A dedikált pályázatok kezelői	Képzőintézmények	2014 II. félév	Költségvetési források, EU-s források (dedikált pályázat)	Szakterületenként megnyíló korszerű gyakorlati oktatási kapacitás

2.1.4.2.	A vállalkozások nem kellő mértékű ösztönzése a gyakorlati oktatásban való közreműködésben	A vállalatok széles körű együttműködése a gyakorlati oktatás területén	A vállalatok támogatása a gyakorlati oktatásban való közreműködésben	A dedikált pályázatok kezelői	Gyártók, forgalmazók	2014 II. félév	Költségvetési források, EU-s források (dedikált pályázat)	Szakterületenként megnyíló korszerű gyakorlati oktatási kapacitás
----------	---	--	--	-------------------------------	----------------------	----------------	---	---

2.2. Képzéseket ösztönző intézkedések

2.2.1. Ösztönző támogatások

A vállalkozások nem, vagy csak keveset tudnak továbbképzésre költeni, mivel a felnőttképzésnek magas az önköltsége és a ráfordítás megtérülése bizonytalan. Emellett a továbbképzések időigénye munkaidő kiesésként jelentkezik, ráadásul a továbbképzések időpontja sokszor nem megfelelő az idényjellegű munkák szempontjából. Ösztönözni kell a vállalkozásokat annak érdekében, hogy az alkalmazottakat rendszeres szakmai továbbképzésekre küldjék, és ugyanígy ösztönözni kell az egyéni vállalkozókat is. Az ösztönző támogatás történhet a munkavállalókat továbbképzésekre küldő vállalatok számára dedikált pályázati támogatások, adókedvezmények, és módon történő finanszírozás formájában, pályázatok esetében megfelelő önrész mellett. Ezekből támogatásokból maguk a vállalkozások tudják biztosítani a továbbképzéseken résztvevők számára a továbbképzések eléréséhez és a megélhetéshez szükséges forrásokat. A támogatás, vagy annak egy részének kifizetése feltételül lehet szabni a továbbképzésekhez kapcsolódó számonkérések sikeres teljesítését.

2.2.1. Ösztönző támogatások

	Tervezés			Érintettek		Megvalósítás		Monitoring
	Probléma	Célkitűzés	Intézkedés	Szereplők	Célcsoportok	Ütemezés	Forrás	
2.2.1.1.	A vállalkozások nem tudják továbbképzésre küldeni a munkavállalóikat	Rendszeresen továbbképzett munkavállalók	A vállalatok támogatása a munkavállalók továbbképzésére	A dedikált pályázatok kezelői	Vállalatok, munkavállalók	2014 II. félév	Költségvetési források, EU-s források (dedikált pályázat)	Rendszeresen továbbképzett munkavállalók száma

2.3. Javasolt képzések

Jelentős problémák okozott az építőipari szakmastruktúrák folyamatos változása, a szakmai modulok hiányosságai és aránytalansága, illetve az egyértelmű szakmai kamarai szabályozás hiánya az egyes szakmákban. Az új OKJ megjelenésével és Kamara szerepének növekedésével megteremtődtek azok a stabil szakmai és szervezeti alapok, amelyekre a tervezett képzések kapcsán építkezni lehet. Nem cél az OKJ további módosítása, átalakítása, ugyanakkor támogatni kell azokat a törekvéseket, amelyek az adott szakterületen belül piramisszerű képzést támogatják, vagyis azt, hogy az egyszerűbb tevékenységek végzésének vonatkozásában minél hamarabb kiléphessenek a képzésekben részt vevők munkaerőpiacra, például az épületgépészeti szakmák esetében csővezeték-, rendszer- majd készülékszerelőként. Valamennyi képzést az OKJ-ra kell építeni, a szakmastruktúrát megtartva. A képzéseket egységesíteni kell, mivel az akkreditáció rendszere miatt hasonló névvel nagyon különböző tartalmú képzéseket is lehet indítani.

Az új OKJ koncepciója éppen ez volt: stabil alapokat teremteni, amelyekre az élethosszig tartó tanulás szempontjait is figyelembe véve, megfelelő felnőttképzést lehet szervezni. Ezzel a koncepcióval összhangban a BUSH projekt akkreditált felnőttképzések kialakítását és indítását tűzi ki célul esetében, mert ezek a képzések gyorsan, hatékonyan és rugalmasan kezelhetők. Fontos szempont, hogy a szakmai tartalom megtartása mellett képzések lehetőleg minél rövidebbek, így olcsóbbak legyenek. A BUSH projekt Helyzetértékelő tanulmányához készített felmérésben a válaszadók többsége 30-60, illetve 60-120 órás képzéseket jelölt meg.

A BUSH projektben minden olyan építőipari képzés érintett, amelyik olyan kivitelezési tevékenység végzésére készít fel, amely kivitelezés megvalósulása hozzájárul a Magyarország által az EU 2020 stratégiához kapcsolódóan vállalt klíma- és energiapolitikai célok eléréséhez. A Helyzetértékelő tanulmány, a kérdőíves felmérések, a személyes interjúk, a szakértői egyeztetések és a BUSH projekthez tartozó konferenciák alapján az alábbi szakmában, szakterületeken indokolt képzési intézkedések megtétele: épületszigetelő, nyílászáró-szerelő, kőműves, tetőfedő, bádogos, vízszigetelő, központifűtés- és csőhálózat szerelő, gázkészülék szerelő, klíma- és légtechnikai szerelő, épületgépész technikus, továbbá az alábbi, megújuló energiaforrásokat hasznosító megoldásokkal kapcsolatos szakterületek: napkollektoros rendszerek, napelemes rendszerek, hőszivattyús rendszerek és biomassza kazánok. Kiemelten kell kezelni a felelős műszaki vezetők képzését.

Valamennyi képzésben meg kell jeleníteni az energiatakarékosság fontosságával, eszközeivel, illetve az épületenergetikai korszerűsítések, a megújuló energiák használata, a környezetbarát építészeti megoldások előnyeivel összefüggő rendszerszemléletre és az ezekre vonatkozó alapelvekre vonatkozó tudástartalmakat. Emellett szükséges, hogy olyan tudástartalmak, készségek is megjelenjenek, amelyek a kivitelezés lebonyolítását, a kivitelezések során az egyes szakterületek együttműködését segítik elő.

2. 3. Javasolt képzések								
Tervezés				Érintettek		Megvalósítás		Monitoring
	Probléma	Célkitűzés	Intézkedés	Szereplők	Célcsoportok	Ütemezés	Forrás	
2.3.1.	Az egyes szakmákban, szakterületeken dolgozó szakemberek nem megfelelő tudása	Megfelelő tudással rendelkező szakembereke	Az egyes szakmákban, szakterületeken akkreditált felnőttképzések indítása	Szakmai szervezetek, kamara, képzőintézmények	A képzésekben részt vevő szakemberek	2014 II. félév	BUSH Projekt II. pillér	A megvalósulás nyomon követése

5. Monitoring

Az Akcióterv célkitűzésének és intézkedéseinek megvalósítását a BUSH konzorcium partnerszervezetei, illetve e BUSH projekt II. pillérében részt vevő szervezetek évente felülvizsgálják.

TERVVEZET

Felhasznált irodalom

TERVEZET